

	<p align="center">Український державний університет імені Михайла Драгоманова</p> <p align="center">Факультет іноземної філології</p> <hr/> <p align="center">РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ (СИЛАБУС)</p>																		
<p>Освітньо-наукова програма <u>ФІЛОЛОГІЯ</u></p>	<p align="center"><u>ФІЛОСОФІЯ ЛІТЕРАТУРИ</u></p> <p align="center">Рік навчання <u>3-й</u>, семестр <u>V-й</u> Форма навчання: <i>очна (денна/вечірня) / заочна</i></p>	<p>Галузь знань 03 Гуманітарні науки Спеціальність 035 Філологія Освітній рівень <u>третій</u> (<u>освітньо-науковий</u>)</p>																	
	<p>Кафедра світової літератури та теорії літератури Викладачі: д.філол.н., проф. Анненкова Олена Сергіївна Лінк на профіль викладача у Google Scholar: https://scholar.google.com.ua/citations?user=Q6RmhPMAAAAJ&hl E-mail: o.s.annenkova@udu.edu.ua</p>																		
<p>I. Основна мета / цілі навчання</p>	<p>Формування професійних компетентностей, необхідних здобувачам вищої освіти для проведення самостійного дослідження філософських контекстів літератури, з'ясування зв'язків між літературою і літературознавством та філософією, опанування філософських понять, присутніх у літературознавчому дискурсі.</p>																		
<p>II. Місце навчальної дисципліни в освітній програмі, пререквізити</p>	<p>Навчальна дисципліна вибіркова Цикл дисциплін за вибором здобувача Шифр у переліку вибірових компонентів ВВ 09</p> <p>Передумови для вивчення дисципліни – опанування навчальних дисциплін філософського та літературознавчого характеру з першого (бакалаврського), другого (магістерського) рівнів вищої освіти, навчальних дисциплін «Філософія науки» з циклу загальнонаукової підготовки та «Компаративістика та компаративні дослідження» з циклу спеціальної підготовки з ОНП «Філологія».</p>																		
<p>III. Обсяг навчальної дисципліни</p>	<table border="1"> <tr> <td><i>Кількість кредитів</i></td> <td colspan="2">3 кредити</td> </tr> <tr> <td><i>Загальна кількість годин</i></td> <td colspan="2">90 год.</td> </tr> <tr> <td><i>Форма навчання</i></td> <td>очна</td> <td>заочна</td> </tr> <tr> <td><i>Лекційні заняття</i></td> <td>20 год.</td> <td>4 год.</td> </tr> <tr> <td><i>Семінарські заняття</i></td> <td>20 год.</td> <td>6 год.</td> </tr> <tr> <td><i>Самостійна робота</i></td> <td>50 год.</td> <td>80 год.</td> </tr> </table>	<i>Кількість кредитів</i>	3 кредити		<i>Загальна кількість годин</i>	90 год.		<i>Форма навчання</i>	очна	заочна	<i>Лекційні заняття</i>	20 год.	4 год.	<i>Семінарські заняття</i>	20 год.	6 год.	<i>Самостійна робота</i>	50 год.	80 год.
<i>Кількість кредитів</i>	3 кредити																		
<i>Загальна кількість годин</i>	90 год.																		
<i>Форма навчання</i>	очна	заочна																	
<i>Лекційні заняття</i>	20 год.	4 год.																	
<i>Семінарські заняття</i>	20 год.	6 год.																	
<i>Самостійна робота</i>	50 год.	80 год.																	
<p>IV. Короткий зміст навчальної дисципліни</p>	<p>Модуль 1. Література як філософія. Філософія як література. Тема 1. Література і філософія як сфери гуманітарного знання. Предмет, мета, завдання, функції філософії та літератури. Метафізика, онтологія, епістемологія, аксіологія, етика, естетика як сутнісні проблеми філософії та літератури. Філософія літератури як міждисциплінарна галузь, системний принцип та методологічний</p>																		

підхід. Основні функції літератури. Література і гносеологія (пізнавальна функція літератури). Література і герменевтика (інтерпретаційна функція літератури). Література і естетика (естетична функція літератури). Література і етика (виховна функція літератури). Література і аксіологія (духовнотворча функції літератури).

Тема 2. Філософія як література.

Філософські тексти як явище художнього слова (Платон, Августин, Б. Паскаль, Г. Сковорода, С. К'єркегор, Ф. Ніцше, М. Гайдегер та ін.).

Тема 3. Філософія творчості.

Природа творчості і творчого процесу за Платоном, Арістотелем, Плотіном, Августином, Б. Спінозою, І. Кантом, Ф.-В. Шеллінгом, Г. В. Ф. Гегелем, А. Шопенгауером, Ф. Ніцше, А. Бергсоном, В. Дільтеєм та ін.

Осмислення творчості у працях філософів ХХ століття: М. Гайдеггера, М. Бахтіна, Г.-Г. Гадамера, П. Рікера, Ж. Дерріда, Ж. Делеза та ін..

Тема 4. Філософія художньої форми.

Змістовність художньої форми. Час і простір. Осмислення художньої форми у працях М.М. Бахтіна. Змістовність художньої форми. Жанр. Теорія мовленнєвих жанрів М.М. Бахтіна.

Тема 5. Філософія діалогу.

Діалог як форма комунікації. Діалог як форма організації мовлення персонажів. Діалог як жанр античності (сократичний діалог, агон, діатріба). Діалог як структура свідомості. Відкриття діалогізму свідомості у філософії ХХ ст. Твори М. Бубера, М. М. Бахтіна, Ж. Розеншток, Е. Левінас.

Модуль 2. Літературознавство в філософських аспектах.

Тема 1. Філософські витоки літературознавства.

Осмислення літератури в античності. Платон: перша спроба теоретичного осмислення поезії і творчості загалом. «Поетика» Арістотеля – фундамент аналітичного підходу до літератури. Філософія романтизму і її внесок у формування літературознавства. Естетика Г.В.Ф. Гегеля як філософія літератури. Філософія мистецтва Ф.-В. Шеллінга. Роль В. Дільтея у формуванні теорії літератури.

Тема 2. Проблема пізнання.

Концепції пізнаваності/непізнаваності світу в філософії та літературі в історичній динаміці. Метафізика. Позитивізм. Метафора як інструмент пізнання і осмислення світу. Концепція метафори за О. М. Фрейденберг («Миф и литература древности», «Поэтика сюжета и жанра»), М. М. Бахтіним («Проблема формы содержания и материала в словесном художественном творчестве»). Сучасна метафорологія у філософських і філологічних дослідженнях.

Тема 3. Проблема інтерпретації.

Герменевтика. Історія герменевтики. Біблійна екзегеза. Фр. Шляйєрмахер: герменевтика як наука про розуміння. В. Дільтей: історичний підхід до проблем розуміння. Основні поняття: «розуміння», «інтерпретація» (тлумачення, трактування), «сенса», «істина», «герменевтичне коло», «горизонт очікування» та ін. Г. Шпет: перший підхід до осмислення історії герменевтики. М. Гайдегер: полеміка з класичним раціоналізмом і раціональними

	<p>сцієнтизмом; герменевтика як онтологія (розуміння – «спосіб людського буття в світі») і як спосіб гуманітарних наук (історичність людського досвіду). Герменевтична ситуація і герменевтичне коло. Філософська герменевтика Г. -Г. Гадамера («Істина і метод»). Vor-urteil («перед-судження») і Vor-verstandnis («перед-розуміння»). «Справжні» і «неправдиві» Vor-verstandnis. Перед-розуміння як передумова розуміння. Розуміння як розкриття «смыслових можливостей» тексту. Історичність тексту та історичність інтерпретатора. Герменевтичний досвід як діалогічне («я–ти») ставлення. Текст як відповідь і текст як питання. «Горизонт розуміння». Проблема традиції у Гадамера. Традиція і авторитет. Авторитет і розум.</p> <p>Феноменологічна герменевтика П. Рікера. Проблеми «загальної герменевтики» у роботах «Конфлікт інтерпретацій» і «Від тексту до дії». Проблема несвідомого і поняття «сенсу» у Рікера. «Воля» як джерело смислів. Герменевтика і психоаналіз. Герменевтика і структуралізм. Діалектика «археології», «телеології» і «есхатології» свідомості. «Причини» і «мотиви». Герменевтика як область інтерпретації символів. Поняття тексту у Рікера. Текст і дискурс. «Світ тексту». Розуміння як діалектика «присвоєння» і «відстояння».</p> <p>Тема 4. Проблема рецепції.</p> <p>Рецептивна естетика. Г. Р. Яусс «Історія літератури як провокація для літературознавця», «Маленька апологія для естетичного досвіду», «Естетичний досвід і літературна герменевтика». В. Ізер «Імпліцитний читач: зразки комунікації від Буньяна до Беккета», «Акт читання: теорія естетичної відповіді». Механізм «питання-відповідь» як спосіб передачі традиції. Проблема культурного контексту. «Перед-знання» і «перед-розуміння». Читач як учасник літературного процесу; активність рецепції. Розуміння як «діалогічна продуктивність». Трансуб'єктивний «горизонт очікування». Рухливість горизонтів і проблема «естетичної дистанції».</p>
<p>V. Результати навчання</p>	<p>ПРН 2. Знати основні класичні та новітні філологічні концепції, фундаментальні праці конкретної філологічної спеціалізації, глибоко розуміти теоретичні й практичні проблеми в галузі дослідження.</p> <p>ПРН 3. Уміти проводити огляд, критичний аналіз, оцінку й узагальнення різних наукових поглядів у галузі дослідження, формулювати й обґрунтовувати власну наукову концепцію.</p> <p>ПРН 4. Обирати адекватну предмету філологічного дослідження методологію, запроваджувати сучасні методи наукових досліджень для розв'язання широкого кола проблем і завдань у галузі філології.</p> <p>ПРН 12. Реалізовувати стратегії дослідницького самовдосконалення та обирати засоби саморозвитку.</p>

<p>VI. Порядок і критерії оцінювання</p>	<p>Форми поточного і підсумкового контролю</p> <p>Поточний контроль: опитування (усні, письмові), доповіді, реферати, творчі роботи (презентації, командні проекти, написання есе), тренувальні онлайн-тести, тестові модульні контрольні роботи.</p> <p>Підсумковий контроль: залік (III семестр).</p> <p>Порядок оцінювання</p> <p>Поточна успішність з навчальної дисципліни оцінюється від 0 до 100 балів включно. Здобувач одержує залік, якщо за результатами поточного контролю він набрав 60 і більше балів. Якщо за результатами поточного контролю здобувач набрав менше 60 балів, він повинен виконати залікове завдання і з урахуванням його результатів одержати відповідну кількість залікових балів з дисципліни. Якщо здобувач за результатами підсумкового контролю набрав від 0 до 34 балів, він повинен пройти повторне вивчення навчальної дисципліни відповідно до порядку, визначеного в університеті. Залік на очній (денній / вечірній) та заочній формах здобуття вищої освіти оформлюється після останнього семінарського заняття відповідно до розкладу залікової сесії.</p> <p>Критерії оцінювання</p> <p>Під час усних відповідей:</p> <p>повнота розкриття питання; логіка викладення, культура мовлення; впевненість, емоційність та аргументованість; використання основної та додаткової літератури (підручників, навчальних посібників, періодичних видань тощо); аналітичні міркування, вміння робити порівняння, висновки.</p> <p>Під час виконання письмових завдань:</p> <p>повнота розкриття питання; цілісність, систематичність, логічна послідовність, вміння формулювати висновки; акуратність оформлення письмової роботи; підготовка матеріалу за допомогою комп'ютерної техніки (комп'ютерних технологій), різних технічних засобів (слайдів, приладів, схем тощо).</p> <p>Рівень відповідності критеріям</p> <p>Творчий рівень (90 – 100 балів). Здобувач виконав програму навчальної дисципліни повністю, вільно володіє навчальним матеріалом, успішно і креативно розв'язує завдання різних видів складності, аргументовано висловлює свої думки, займається самоосвітою, може брати активну участь в наукових проектах і конкурсах.</p> <p>Високий рівень (80 – 89 балів). Здобувач виконав програму навчальної дисципліни в повному обсязі, володіє навчальним матеріалом у межах програми навчальної дисципліни, виконав завдання до кожної теми, проте у відповідях допускає деякі неточності.</p> <p>Достатній рівень (70 – 79 балів). Здобувач виконав програму в повному обсязі, але нерівномірно володіє навчальним матеріалом, здатний його аналізувати, проте не може сформулювати висновки досить ґрунтовно.</p> <p>Задовільний рівень (65 – 69 балів). Здобувач загалом виконав програму, але більшість тем засвоїв поверхово.</p> <p>Низький рівень (60 – 64 балів). Здобувач засвоїв теми з навчальної дисципліни, але дуже поверхово, володіє навчальним матеріалом на</p>
---	--

	<p>елементарному рівні та фрагментарно, не може самостійно викласти зміст більшості питань курсу.</p> <p>Незадовільний рівень:</p> <p>з можливістю повторного складання (35 – 59 балів). Здобувач частково виконав програму, не засвоїв більшості тем програми курсу, володіє елементарними знаннями з навчальної дисципліни, не вмiє логiчно, послiдовно, грамотно висловлювати думку;</p> <p>з обов'язковим повторним вивченням (0 – 34 балів). Здобувач не виконав більшості завдань програми, не володіє навчальним матеріалом.</p>
<p>VII. Політика курсу</p>	<p>ґрунтується на засадах академічної доброчесності та визначається системою вимог, які ставляться до здобувачів вищої освіти в УДУ імені Михайла Драгоманова.</p> <p>Дні й години для консультацій:</p> <p>консультації проводяться за графіком кафедри: щосереди о 14:00. Про потребу в консультації здобувач повідомляє напередодні.</p> <p>Обсяги, терміни і порядок відпрацювань:</p> <p>відпрацювати пропуски здобувач може в години консультацій; доскласти / перескласти завдання можна протягом двох тижнів після пари, на якій воно мало бути зараховане; за доскладання / перескладання робіт (якщо здобувач не наводить поважних причин порушення вимог) оцінка за роботу може бути знижена.</p> <p>Максимальна кількість балів за виконання робіт:</p> <ul style="list-style-type: none"> - аудиторна робота (опитування, доповіді тощо) – 30 балів; - самостійна робота (реферати, презентації тощо) – 30 балів; - модульні контрольні роботи – 40 балів.
<p>VIII. Основні інформаційні ресурси</p>	<ol style="list-style-type: none"> 1. Гадамер, Г.-Г. (2000). <i>Істина і метод</i>. Т. 1 Київ: ЮНІВЕРС, 464. https://platona.net/load/knigi_po_filosofii/fenomenologija/gadamer_g_g_istina_ta_metod_t_1/53-1-0-1781 2. Зубрицька, М. (ред.) (1996). <i>Слово. Знак. Дискурс. Антологія світової літературно-критичної думки ХХ ст.</i> Львів: Літопис, 633. 3. <i>Література. Теорія. Методологія.</i> (2008). Київ: Вид. дім «Києво-Могилянська академія», 543. 4. Рікер, П. (2000). <i>Про інтерпретацію. Після філософії: кінець чи трансформація?</i> Київ: Четверта хвиля, 312–333. https://chtyvo.org.ua/authors/Riceur_Paul/Pro_interpretatsiu/ 5. Ушкалов, Л. В. (2014). <i>Література і філософія: доба українського бароко.</i> Харків: Майдан, 416. 6. Юдін, О. А. (2015). <i>Авторство як культурний інститут: Стратегії авторизації в художньому та літературознавчому дискурсах.</i> Київ: Ніка-центр, 324. 7. Яус, Г. Р. (2011). <i>Досвід естетичного сприйняття і літературна герменевтика.</i> Київ: Вид-во Соломії Павличко «Основи», 624. https://chtyvo.org.ua/authors/Yaus_Hans_Robert/Dosvid_estetychnoho_spryyniattia_i_literaturna_hermenevtyka/ 8. <i>A Companion to the Philosophy of Literature.</i> (2010). Wiley-Blackwell, 552. 9. Eldridge, R. (2014). <i>An Introduction to the Philosophy of Art.</i> Cambridge: Cambridge University Press, 312. 10. Margolis, J. (2009). <i>The Arts and the Definition of the Human: Toward a Philosophical Anthropology.</i> Stanford: Stanford University Press, 183. 11. Stecker, R. (2010). <i>Aesthetics and the Philosophy of Art. An Introduction.</i> Rowman & Littlefield Publishers, Inc., 315.

	12. <i>Theory Matters. The Place of Theory in Literary and Cultural Studies Today.</i> (2016). London: Palgrave Macmillan, 362.
--	---

Обговорено та затверджено на засіданні кафедри світової літератури та теорії літератури, протокол № 2 від 11 вересня 2025 р.